

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 43.

Šibenik, 17. studenoga 1923.

God. III.

KULUK.

Kuluk znači prisilan rad, ostatak je sredovječnih prilika, kad je masa naroda bila bezpravna. Vlada u Beogradu nije mogla doći do nesretnije ideje nego li je uvođenje kuluka.

Po našem uvjerenju kuluk je bio kod nas uveden čisto iz fiskalnih razloga. Prava mu svrha nije popravak državnih puteva, nego postignuće velikih svota, što će državljanji u ime otkupnine plaćati ako ne budu mogli ili htjeti da osobno rade na putevima. To se razabire najbolje iz pravilnika. Nema više govora o prvobitnoj osnovi, po kojoj državljanji, osim malo izuzetaka, imaju da izrade 7 nadnica u proljeće a 7 u jesen. Sada se broj nadnica određuje po visini poreza što ga čovjek plaća. Nepravdnije i besmislenije odredbe ne može da bude, osobito obzirom na različito porezno zakonodavstvo u pojedinim pokrajinama. Gdje je na pr. visoka najmorna kućarina kao kod nas, gdje vlasnik kuće plaća ogromni porez tako da mu od najmovine malo ili ništa ostaje, taj poreznik bi imao da kuluki bog zna koliko dana, i ako može da bude samo jedna sirotinja sa svim visokim porezom što ga plaća.

Kulukom se je protuzakonito dirnulo u prava naših općina, koje su mogle odrediti rad od 5 dana na godinu za popravak općinskih puteva. Sad, kad je uveden kuluk, koja će duševna općinska uprava moći i htjeti, da općinarima nametne još 5 nadnica preko onih, koje moraju da dadu državi.

Odredba o prinudnom radu na putevima morala je ostati u isključivoj nadležnosti općina, gdje ljudi, birani od naroda, mogu najbolje prosuditi i potrebu i umjerenost određenja takovog rada. Ovako je općinam oduzeto glavno sredstvo za uređenje vlastitih puteva.

S toga je i ogorčenje svega naroda proti kuluku veliko. Vlada hoće para, a narod bi morao dati neznačaj, gdje i na što će te pare biti utrošene. Sada čujemo da se bune i u Srbiji i da ima izgleda, da će se odnosa odredba o kuluku ipak povući. Vlada ne bi mogla, da što pametnijega učini, nego da ukine ovu odredbu u sebi monstruoznju, koja nas pred svijetom ponizuje i prikazuje da smo što ipak nismo: divljaci.

Šibenik i trgovačka škola.

Više godina prije svjetskoga rata bilo je odlučeno ustanovljenje jedne trgovačke škole u Šibeniku. Pokrajinski sabor je u tu svrhu votirao godišnju stalnu pripomoć. Kao priprema za otvor trgovačke škole bili su uvedeni dvogodišnji večernji tečajevi, koji su dali izvrsnih rezultata. Ministarski referent za stručne škole Gelčić, kad je pregledao tu našu večernju školu, ostao je upravo zadivljen i glede broja pohađača i glede uspjeha. G. Gelčić se nakon inspekcije izrazio jednoj ličnosti, kad je stupio u razred, da mu se je činilo, da ulazi u dvoranu sveučilišnih predavanja. Našao je oko 50 odraslih naučnika, pompljivih na svaku riječ nastavnika, koji su inteligentno i savršeno odgovarali na postavljena pitanja.

Buknuo je rat. Večernja trgovačka škola bila je zatvorena i nije do danas nastavila svoju djelatnost. Na koga pada teška krivnja što je tako korisna ustanova zanemarena, ne ćemo ispitivati, jer je uzaludno. Rađe moramo nastojati, da uložimo sve sile, da učine svoju dužnost u pitanju promicanja trgovačke nastave u Šibeniku i potom u cijeloj sjevernoj Dalmaciji.

Večernji trgovački tečajevi, o kojim je gore riječ, bili su zapravo uvedeni samo privremeno, kao pokušaj, da se ustanovi i broj i zanimanje trgovačke i obrtničke mladosti za bolju stručnu naobrazbu. Uspjeh pokušaja bio je izvanredan, te je Šibenik s pravom očekivao, da će se kroz školsku go-

dinu 1914.—1915. otvoriti redovita niža trgovačka škola.

Za rata, naravno nije to moglo uslijediti, ali nas boli što do sada, nakon našeg oslobođenja nije učinjen nikakav korak, da se Šibeniku i sjevernoj Dalmaciji dade škola, koja je potrebna kao kruh i za kojom čezne punih dvadeset godina.

Imamo gimnaziju i realnu-gimnaziju, u kojima ima 600—700 učenika. To je za naše prilike ogroman broj. Znamo, da bi znatan dio ove mladeži rađe pohađao jednu urednu trgovačku školu i radi svoje bolje budućnosti i radi nemogućnosti, da potpuno svrše nauke, usljed poznatih poteškoća današnjeg vremena. Tako gubi privreda jaki broj inteligentnih mladih ljudi, koji bi mnogo doprinijeli općem gospodarskom napredku i blagostanju. Mjesto, toga stvorit će se sve to veći proletarijat inteligencije na njezinu i opću štetu.

Kad se uzme u obzir veliki broj učenika na mjesnim srednjim zavodima i veoma znatan broj mladića, koji su a da ne nastave školovanje, već prionuli uz trgovački ili obrtnički posao, trgovačka škola u Šibeniku bila bi sjajno pohadana. Za uspjeh pak jamči nam pronicavost, dobra volja i okretnost naše darovite mladeži i jamči nam iskustvo sa bivšom večernjom školom. Gubitkom Zadra Šibenik je, opetovano naglašujemo, postao središte sjeverne Dalmacije, čija djeca pohađaju šibenske srednje zavode,

pa bi tako isto pohađala i trgovačku školu, kad bi se ovdje osnovala.

Pomanjkanje takove škole svi osjećamo; gdje ima velikih tvornica i trgovačkih poduzeća, gdje je trgovački promet razvijen kao u Šibeniku, gdje postoje svi uvjeti za daljnji veliki napredak i razvitak, uskraćenje mogućnosti stručne, trgovačke naobrazbe u cijeloj sjevernoj Dalmaciji neoprostiv je grijeh i zločin na našoj privredi, na narodu i opće na njegovoj sretnijoj budućnosti.

Nečovječni postupak.

Ovo dana premješteno je iz Šibenika iz službenih obzira 7—8 financijskih organa, preglednika i podpreglednika u razna manja mjesta po Dalmaciji. Ovi ljudi imaju brojnu porodicu po 5, 8, 10 djece, koja pohađa ovdješnje srednje škole i preporandiju, tako da su premještaji njihovih roditelja prava katastrofa za čitave porodice.

Kako doznajemo, za nijednog od tih unesrećenih ljudi nije bilo povoda za premještaj; nije im bilo zamjerke u pogledu njihove službe, nije bilo ukora nije bilo disciplinarnog postupka, još manje osude. Ipak su naglo, nemilosrdno premješteni.

Zašto? To tu su većinom postariji ljudi, koji se osim u savjesnosti svoje službe nigdje nijesu isticali niti svojim držanjem dali povoda, da se iz političkih ili stranačkih motiva tako s njima postupi, koji se je postupak na žalost uvriježio u našoj upravi kao pravilo.

Ovaj postupak dokaziva potpuno pomanjkanje socijalnih osjećaja kod upravnih vlasti, koje su kadre nešto takova učiniti.

Misli li onaj upravnik, koji je odredio premještaje, da se može tolike mnogobrojne obitelji bacati amo tamo kao topte i igračke a da za to ne trpi sama javna služba? Ovakovi premještaji djeluju demoralizatorno uopće na sve službenike državne, koji imaju pravo, da se s njima čovječiji postupi, osobito obzirom na njihove porodice i djecu na školovanju.

Ovako, koliko se lijepih mladih ekzistencija uništava, koliko je majki i djece dovedeno u očaj! Ništa ne može da šteti javnoj službi, kao nepravdini i nečovječni postupak sa službenicima, kako se god oni zvali, bili oni Srbi ili Hrvati, pripadali oni bilo kojoj stranci. Solidarnost življenja i nevolje buni sve druge službenike pa i one, koji nisu pogodeni danas ili koji su časovito privilegovani.

Mi se još nadamo, da će starija vlast popraviti tešku nepravdu i spasiti čitave obitelji od propasti.

Hrvati, katolici! Sjetite se svoje dužnosti i pretplatite na „Narodnu Stražu“.

ŠIBENIK, 17. studenoga.

Radikalna vlada kao da se je predomisli. Parcelacija Hrvatske i Slovenije opet dolazi na tapet i to, koliko se čini, ovaj put posve ozbiljno. Poluslužbeni komentator kaže, da je vlada odlučila u veljači 1924. obaviti oblasne izbore i da bi se pokazala nedosljednom u provadanju vidovdanskog ustava dok bi na jednoj strani provadala oblasne izbore, a na drugoj podržavala dosadašnje stanje. Usporedo s ovim vijestima dolaze vijesti o bolesti ministra predsjednika g. Pašića. Hoće se reći, da ova bolest datira od nesjegnurnog držanja radikalnih saveznika Njemaca, koji su silno krvni na Pašića i radikalnu vladu, što je Rumunjima ustupila grad Žombolj, nastavan isključivo od njemačkog življa. Novine opet blize Radiću javljaju, da se u engleskom parlamentu, koji se otvara narednih dana spremaju razne interpelacije o hrvatskom pitanju. Kako se to dovodi u vezu sa Radićevom akcijom, a nije isključena mogućnost, da radikali uskoro budu morali likvidirati hrvatsko pitanje u pravcu hrvatskih težnja, posvemašnjom parcelacijom Hrvatske i Slovenije, hoće valjda radikali, da stave Hrvate i Slovence pred gotovu činjenicu, kako bi ih kasnije mogli što uspješnije ucjenjivati. To se donekle razabire iz riječi ministra unutrašnjih djela, koji je upravo poslanicima gg. Hohnjecu i dru Kulovecu, kada su došli da protestiraju proti namjeravanih napada sa strane vlade na veliku štetu naroda u Hrvatskoj i Sloveniji: da ako Hrvati i Slovenci jednom oživotvore svoj program, nitko ih ne će moći zaustaviti u tome, da sjedine svoje djelove opet u jednu cjelinu. Ova izjava gosp. ministra Vujčića najbolje karakterizira današnje vlastodršce: Koliko nas prisilite, da vam damo, toliko ćete i imati. Inače u čitavoj našoj politici vlada zatišje. Bolesću g. Pašića sve počiva i s njim kao da boluje cijela vlada, koja se ne usuđuje da makne bez njega. Riječko pitanje zato čeka, što ide u prilog Mussoliniu. Gospodar fašista dospio je u nepriliku sa unutrašnjih prilika u svojoj zemlji, pa bi mu bilo nezgodno danas riješavati to delikatno pitanje, ako ne bi htio, da nešto popusti od svog dosadašnjeg držanja. Da se te neprilike Talijana iskoriste na to se i ne misli. I intervencija našeg poslanika u Atenu u horist monarhizmu svršila je sa fiaskom. Tim više što je poslanik Divac podnio interpelaciju o tom koraku naše vlade i zapitao, koji su je motivi pri tom vodili. Kako pravi razlozi ovog koraka radikalne vlade, a to su, da se ulaska monarhizmu kod nas, nijesu za javnost, to će se po svoj prilici zaboraviti, da se odgovori na ovu interpelaciju. Svakako u zadnje vrijeme najstrašniji fiasko i moralnu pljusku dobio je radikalna vlada svojom akcijom prema Bugarskoj zbog poznatog atentata

na našeg vojnog atašeja Krstića. Dok je ona otkrivala bugarsku vladu za ovaj atentat i poduzimala radi toga represalije, sama žrtva toga atentata potpukovnik Krstić izjavio je, da on ne vjeruje, da su atentatore pri ovom napadaju vodili kakovi politički, vojnički ili koristoljubivi motivi, već jedino namjere, da se pomute dobri odnosi između naše i Bugarske države. Prema tome naše ministarstvo vanjskih posala i čitava vlada nasjela je tam zločinačkom triku.

Iz vanjskog svijeta.

Stanje u Njemačkoj. Revolucija u Bavarskoj pod vođstvom Hitlera i Ludendorfa svršila je sa neuspjehom. Navodno Ludendorf je pokušao samoubojstvo a Hitler je uapšen bez svakog otpora. Bivši njemački prijestonasljednik povratio se je u domovinu što je dalo još višega povoda Francuskoj, da provodi svoje ciljeve prema Njemačkoj. Separatistički pokret u Ruhru širi se zaslugom francuske pomoći sve više, tako da je stanje u Njemačkoj posveva očajno.

Ukrsnuće Mađarske od g. 1914. U savezu sa revolucijom u Bavarskoj dospio je u javnost ugovor, koji su mađarski nacionalisti sklopili sa bavariskim revolucionarcima. Po ovom ugovoru Bavarska država priznaje novu mađarsku državu u onim granicama, koje je imala u lipnju 1914. To se isto obećava Bavarskoj sa mađarske strane. O akciji sa mađarske strane govori se, da bi ona imala započeti koncem studenoga ove godine. Pitanje monarhije odloženo je dok se akcije ne izvrše. Sporazum ima i dodatak, u kojem se govori o zajedničkom potpomaganju. Bavarska ima dati Mađarskoj ljude i metala, a Mađarska Bavarskoj živež.

Češka dekorira talijanske fašiste. Čehoslovački poslanik u Rimu predao je talijanskom ministru predsjedniku Musolinu i njegovim državnim tajnicima: Acerbe, Finci i Sardi čehoslovački ratni križ. U zahvalnom govoru Mussolini je istakao, da je čehoslovačka legija nastala u Italiji i da među obim zemljama ne postoji ni politički ni teritorijalni uzroci odvajanja. Rim i Prag se mogu sporazumjeti ne samo da likvidiraju prošlost nego i za budućnost, da stvore put za međusobnu mirnu suradnju. Isti dan je stigla u Rim čehoslovačka komisija za predradnje oko trgovačkog ugovora između obiju zemlja.

Pred plebiscitom u Grčkoj. Republikanska stranka u Grčkoj zaključila je, da pođe legalnim putem za proglašenje republike. Ona traži, da se odmah pozove izbor za parlamenta obavi plebiscit za monarhiju ili republiku, ali samo pod tim uvjetom, da se kralj udalji iz zemlje, dok ne pade odluka prebiscita. Prijestol bi se imao smatrati ispražnjenim, dok narod ne donese odluku.

Držanje Amerike. Zbog intrasigentnog držanja francuske vlade u stručnjačkoj komisiji glede plaćanja reparacija sa strane Njemačke, vlada sjedinjenih država zaključila je, da se posveva povuče od stručnjačke komisije. Kod Francuza je to izazvalo silno uzbuđenje.

Iz katoličke akcije.

Dne 11. ov. mj. na večer Hrv. Kat. Nar. Savez u Splitu uz sudjelovanje Pjev. Društva sv. Cecilije priredio je svečanu akademiju u počast presv. biskupa splitskog dra Bonefačića. Kako javljaju splitske novine, akademija je potpuno uspjela koli biranošću i uspjelom izvedbom svih točaka programa, toli brojnim odazivom kat. građanstva, za koje je bila pretijesna dvorana H. K. N. S.

Iza akademije presvj. biskup dr. Bonefačić najprije je izrazio toplu zahvalu H. K. N. Savezu u Splitu na njegovom radu, čiji se uspjeh pokazao i u ovoj akademiji. Govorio je nadalje o dužnostima pravog i uvjerenog katolika, koje se ne sastoj samo u tome, da se pohada Crkva i ide na sv. Sakramente, već i u javnom radu na kulturnom i socijalnom polju. Zato i postoji Hrv. Kat. Nar. Savez, koji imade tu svetu zadaću, da okupi sve katolike, koji su voljni na kulturno-prosvjetnom polju raditi prema Kristovim načelima. Presvj. biskup svršio je svoj govor sa toplim pozivom, da svatko, koji katolički čuti, bez razlike stranaka, stupi u H. K. N. Savez i da radi za dobro naroda na kulturnom, religioznom i socijalnom polju.

Govor presvj. biskupa bio je saslušan najvišom pozornošću i na koncu burno pozdravljen. Prisutni su se razišli noseći najljepšu uspomenu na ovu akademiju i na iskrene riječi svog duhovnog Pastira.

Katolicima! Mislite na potrebu katoličkog dnevnika!

vih radova u umjetničkoj reviji „The Studio“ bio je Kirinu otvoren put za daljnji njegov umjetnički razvoj. Pogotovo kad je najveća revija engleska za arhitekturu i grafičku umjetnost „The Architectural Review“ donijela uz popratni tekst njegove crteže, porastao je silno njegov ugled, no on je bio najmlađi među saradnicima ovog uglednog lista. Sad donesoše njegove radove u najmoderniji grafički list „The Appelle“ i umjetnička revija „Colour“ a dnevnik londonski „Times“ i „Daily Mail“ objavile članke o umjetniku Vladimiru Kirinu prigodom publikacija njegovih radova u engleskim časopisima. Američki Hrvati ponosni, što se umjetnički rad mladog njihovog zemljaka toliko cijeni u Engleskoj, prikazaše ga po izvancima iz engleskih listova u najstarijem hrvatskome američkome listu „Novom Listu“, koji izlazi u Newyorku. I tako si Kirin po svojim doista vanrednim umjetničkim sposobnostima u najteže poratno vrijeme, kad su se mnogi londonski arhitekti morali baviti crtanjem plakata, prerasavanjem raznih

Iz Jugoslavije.

Slovenska ljudska stranka ostaje autonomistička. U Ljubljani se obdržavao 4. i 5. o. mj. zbor povjerenika Slovenske ljudske stranke, koji je imao stvoriti odluke o taktici i uopće o politici stranke. Glavni govornici bili su dr. Korošec, dr. Brejc i dr. Gosar. Dr. Korošec izjavio je da stranka ostaje u poštenoj i prijateljskoj vezi sa Radičevom strankom i Muslimanima, a cilj joj je autonomija. Glede opozicijskog bloka u Beogradu rekao je da mu je svrha: rušiti vladu, dobiti mandat za izbore i eventualno sastaviti novu vladu poslije izbora. Za prve dvije točke Ljudska stranka postavlja uvjet, da se stranke bloka stave na autonomističko stanište. Zbor povjerenika uzeo je s odobravanjem taj izvještaj na znanje, izrekao potpuno povjerenje Jug. Klubu i glede taktike prepustio mu sasvim slobodne ruke.

Jedan odgovor ministra trgovine i industrije. Dr. Hobnjec zastupnik S. Lj. S. podnio je na ministar trgovine i industrije upit o sastavu delegacije za zaključenje trgovinskog ugovora sa Austrijom, na koji je primio ovaj odgovor: „Netačno je Vaše tvrdjenje, da je sastav delegacije za zaključenje ugovora sa Austrijom izazvao oštru kritiku svih privrednih krugova u prečanskim krajevima, jer od te i take kritike nije ni jedan glas dopro do ministra trgovine i industrije. — Govoreći dalje o tome, kako da je naša država jedinstvena i kako su izabrani najbolji stručnjaci, ministar dalje odgovara ovako: Da bi ekonomski krugovi u Hrvatskoj i Šlavoniji mogli delegaciji ukazati na izvjesne momente, za koje bi bila bojazan, da bi ih članovi delegacije izgubili iz vida, ja sam delegaciji, naredio, da se na svom putu za Beč zaustavi u Zagrebu i Ljubljani, gdje će sa svim privrednim krugovima imati da izmjeni mišljenje o putu, koji je predmet njihovim pregovorima. Naše dosadašnje državno iskustvo pokazalo je svu nezdodu delegiranja za pregovore sa bivšim neprijateljskim državama njihovih nekadašnjih podanika. Ti i takovi delegati nemaju obično onaj autoritet, koji priroda ovog posla traži. Zbog toga sam ja riješio, da stručnjake za ovakove poslove iz Hrvatske upotrebim za pregovore sa drugim državama, a ne s onim, čiji su oni bili podanici.“

Dovršen nacrt konkordata. Naša komisija završila je svoj rad i predala svoj elaborat vladi. Papinski nuncij msgr. Pellegrinetti upoznao se je odmah sa ovim projektom i izjavio, da smatra, da je baza za konkordat dobra i da će se vrlo brzo moći pristupiti likvidaciji toga pitanja.

Uredba o prosvjetnoj organizaciji. U Ministarstvu prosvjete dovršena je uredba o prosvjetnoj organizaciji. Po toj uredbi će pojedine pokrajine imati svoje prosvjetne savjete na čelu sa predsjednikom prosvjetnog saveza, koji će biti povjerenik ministarstva prosvjete.

Književnost.

Novo izdanje molitvenika „Isus Prijatelj Malenih“. Primili smo najnovije izdanje molitvenika „Isus prijatelj malenih“, što ga je uredio vič, g. Milan Pavelić. Molitvenik je izšao u dva izdanje — za mušku i žensku mladež — a izdao ga je Zbor duh. mladeži u Zagrebu. Cijena je molitvenika uzvanom u cijeloj platno sa crvenim rezom din. 15. — Pred Božić će biti gotovi ljepši uzvezi — u platno sa zlatorezom, te u imitaciji kože sa slatorezom i kutijom. Molitvenik se naručuje kod Narodne Prosvjete u Zagrebu I. post. pret. 109., gdje se mogu dobiti i ostala izdanja Zbora duh. mladeži zagrebačke i senjske (a također i druge kat. knjige.

Luč. god. XIX. br. 1. i 2. Izašao 1. i 2. broj ove najstarije i danas jedine dačke revije sa ovim sadržajem: Uredništvo: Iza ferija. — S. Podolšak: Dojmovi s Euharistijskoga kongresa. — Dr. Ivan Merz: Sticanje podmladka. — Čas Razmišljanja († Dr. Janez Ev. Krek: Nekaj idej), — Uzori: (Frano Kralik: Dr. Janez Ev. Krek). — Listak (Književnost i umjetnost: Iz naših redova). — „Iskra“: Prvi pozdrav. — Pismo i članak Maloga Senjanina. — Kakav treba da budeš? Pobožan. — St. Dorn: Travnčko Smilje: Ja ljubim. — S. Lušić „Preporod“: Zima. — Zora, „Akordi“: Majko, otvori! — Šta si u svom društvu? Voda. — Fernando de Magellan, veliki pomorac. Junacka legenda. Po Franji Herwigu. — Listak: De arte poetica.

Cijena je „Luči“ za ovu godinu din. 35. Naručuje se: Uprava „Luči“, Zagreb I., post. pret. br. 109. Preporučamo!

PODLISTAK

Litografska mapa Šibenika

od Vladimira Kirina.

(Nastavak.)

Dobivši nalog da u crtežima i studijama prikaže tvorevine znamenitog engleskog arhitekta A. Wreena prošrio je Kirin pri tome radu svoje dojakošnje poznavanje arhitektonskih oblika a u isto vrijeme i istančao u detalje svoj ukus, stekavši ujedno veliku rutinu u traženju arhitektonskih ljepota. Svoje slobodno vrijeme izvan redakcije upotrebljavao je, crtajući neumorno prizore iz svagdanjeg života po ulicama, na obalama i radničkim prigradima velikog Londona ili opet praveći arheološke, kostimne i umjetno-obrtne studije u „British Museum-u“. Njegovo oživljavanje arhitektonskih studija sa figuralnim umecima, pribavilo mu je jednu novu narudžbu: dobio je naime zadaću od svoje redakcije, da ilustrira priču Oskara Wilde-a. Publikacijama njegove

modela za pokućstvo i drugim sličnim radovima — stekao u Londonu umjetničko ime i poziciju. Iz Londona pođe u Paris, gdje se odmarao crtajući samo za sebe u Louvru, pa studirajući francusku gotiku, koja ga je svojom bujnošću zanosila više od hladne engleske gotike. Nakon odmora od nekoliko mjeseci u Parizu, zaputi se u Italiju — i to Firenzu, Veneciju, Pisu i Genovu, gdje je neprekidno crtao. Rezultat njegova boravka u francuskim i talijanskim gradovima, jest njegova prva litografska mapa, koju je izdao g. 1921. u Zagrebu pod naslovom „Litografije“. — Tu su publikovani crteži iz Pariza, Londona, Amsterdama, Firence i Venecije. Pored ove mape publicirao je Kirin i svoje crteže „Iz staroga Zagreba“, pa one iz Česke pod naslovom „Iz česke baroka“. Njegove grafičke publikacije u tuđini svratiše pozornost javnosti na Kirina i kod kuće, pa je on vrativši se kući nakon kratkog vremena pozvan od općinskih uprava grada Splita, Trogira i Šibenika, da za njihove gradove izradi litografske

mape njihovih historijskih i umjetničkih arhitektonskih spomenika. Studiranjem tih spomenika bio je Kirin zaokupljen cijele prošle godine. Dodao je izdana mapa grada Splita a i ona Šibenika. U novije doba ilustrirao je Kirin Brlić-Mazuranićeve Priče, koje će još ove godine izdati poznata engleska edicijona firma Will. Heine-mann. Uz ovaj glavni grafički rad, načinio je Kirin svu silu raznih nacrti i prospekta za naslove naših knjiga i opremu njihovu. Kirin je — premda još mlad — već do danas toliko toga kao umjetnik specijalno grafičar stvorio, da upravo zadivljuje ne samo svojom savršenom crtačkom tehnikom već i svojom vanrednom marljivošću. U svojim nekim crtežima stao je otkrivati Kirin i kompozicijonu — snagu svoju, koja dolazi u nekim njegovim slobodnim kompozicijama na platnu do izražaja, a koje kompozicije kani Kirin u jednoj kolekciji izložiti“.

A sada da rečemo koju o njegovoj litografskoj mapi grada Šibenika. (Nastavit će se.)

Iz grada i okolice.

Manifestacije hrvatstva. U ponedjeljak, 12. mj. prigodom prolaska kroz naš grad g. dra A. Trumbića, iza pozdrava, koji mu je uz pratnju „Šibenske Glazbe“ aprilčen sa strane mnogobrojnih građanstva, razvile su se našim ulicama veličanstvene manifestacije hrvatstva uopće i hrvatskog karaktera našeg grada. Po prvi put iza propasti Austro-Ugarske monarhije a našeg oslobođenja, hrvatska zastava je razvijena prošla Krešimirovim gradom trijumfalno i uz dostojnu pratnju, kud i kamo veću. Tego kada je pred godinu dvije od jednog mjesnog društva bila zavijena otpačena u raptarnicu. Misli se je, da će tim činom biti pokopano hrvatstvo u Šibeniku. Ali izgleda nije daleko vrijeme, kada će i to društvo sa najplaijviji i najnaivnijim našim građaninom hrvatskoj zastavi ponovno dati onu važnost i poštovanje, koje joj pripada. To nije ni strančarstvo ni politika, već stvar karaktera i čovječjeg dostojanstva svakog Hrvata.

Malo čudno, da ne rećemo... Doznajemo, da je gosp. Konzul Kraljevine Italije upravio mjesnom kot. Poglavarstvu dopis u kojem javlja, da je na 11. o. mj. rođen dan Nj. V. Kralja Italije i da prima čestite od te do te ure. Gosp. Konzul se je toliko zahoravio, da je izvolio upozoriti (bilo bi previše reći — narediti) kot. Poglavarstvo, da o tom obavjesti mjesna nadležstva. Kot. Poglavarstvo, izgleda, još se je više zaboravilo, pa je izvršilo želju g. Konzula i upozorilo nadležstva o toj slavi, o kojoj jugoslavenske vlasti moraju voditi računa. Ne znamo, koliko će Konzul moći izvjestiti svojoj vladi o lojalnosti naših državnih funkcionera talijanskom kralju, ali kot. Poglavarstvo je za najstrože osuditi, što nezna da čuva dostojanstvo države pred ovakvim bezobraznim postupkom činovnika jedne strane države.

Vokalno-instrumentalni koncert. Filharmoničko društvo u Šibeniku priredilo je u četvrtak, 15. o. mj. u Kinu „Tesla“ vokalno-instrumentalni koncert. Odaziv publike bio je izvanredan a sam koncert je uspio iznad očekivanja. Po biranom programu i njegovoj izvedbi može da se takmi sa sličnim koncertima iz naših glavnih gradova. Potanje ćemo se o tom osvrnuti u narednom broju našeg lista.

Dolazak vice-admirala g. Price. U petak, 15. o. mj. stigao je u naš grad sa jachtom ratne mornarice „Vila“ vice-admiral i dvorski maršal g. Dragutin Price sa svojim adjutantom g. Bogoslavom Erni. Pri ulazu u luku u počast g. vice-admirala ispaljeno je više topovskih hitaca.

Za mir i blagostanje među narodima. Ženska kat. internacionala (Union internationale des ligues catholiques feminines) potaknula je katoličke žene čitavog svijeta, da izvrše jednu devetnicu za mir i blagostanje od teških posljedica svjetskog rata. Na poziv „Hrv. kat. ženske sveze“ u Zagrebu obavile su sve ženske katoličke organizacije u domovini, pa i u našem gradu („Zora“, pomladak „Zore“ i organizacije učenicica) spomenutu devetnicu u stolnoj crkvi. Devetnica se je završila na Sve svete Misom i zajedničkom sv. Pjesta člаница ovih organizacija.

Za biskupsko dačko Sjemenište u Šibeniku darovao je don Šime Matulina din. 30 — da počasti uspomenu pok. Ivanice Šoša, sestre don Frane Šoša. Uprava harno zahvaljuje!

Poruka Ministarstvu zdravlja. Naše uredništvo je primilo pismenu

poruku g. M. Jerinića iz koje se razabira, da je upravljena Ministarstvu zdravlja zbog postupka te vlasti prema g. Jeriniću. Gosp. Jerinić se tuži na postupak, kojim se od njega preko Kot. Pogl. u Šibeniku dopisom od 6 t. mj. br. 11484 traži da se 19 istog mj. u Beogradu ima prikazati na ispit dentiste, premda ima dozvolu, da može vršiti potpunu zubarsko-liječničku praksu. Ovaj postupak vlasti prema g. Jeriniću u ovoj svojoj poruci dovodi on u vezu sa porukom g. dra Ivetiča, kojom mu je ovaj isporučio, da će mu se oduzeti ili uknuti pod Austrijom stečeno pravo vršenja zubarsko-liječničke prakse, ne bude li se kanio politike.

Radoljubni dar. Prigodom reorganizacije Dobrovoljnog Vetrogasnog Društva u Šibeniku, koje je ostalo bez ikakvih spremna g. Dušan Smiljanović-Rapo iz Beograda darovao je u fond istoga Din. 1000. — Ugladali se i drugi u ovaj svijetli primjer! Uprava najljepše zahvaljuje!

„Jadranska Straža.“ Izašao je iz štampe XI. broj ilustrirane revije „Jadranska Straža.“ I ovaj broj ima vrlo lijepih članaka i slika iz našeg mornaričkog i pomorsko-sportskog života. Naročito je interesantna radnja o engleskim obalnim motornim čamcima sa vrlo uspjelim slikama. Vrlo brojni su izvještaji o propagandi „Jadranske Straže“ po cijeloj državi i u inostranstvu.

Izgledan primjer. Gosp. Joso Bego, mesar darovao je u fond Kluba H. P. S. 10 din., da počasti uspomenu pok. Anke Lušić, 10 din. da počasti uspomenu pok. Tone Šare, i 20 din. da počasti uspomenu pok. Jere Maglica. Uprava harno zahvaljuje!

Uništavanje borove šume. Tuže nam se prijatelji zašumljavanja naše obale, da su Krapnjanj krivo shvatili dozvolu šumskog povjerenika, i mjesto da očiste borovu šumu vlasnosti odlomak Krapnjanj, koja se nalazi na međi odlomka Grebašnice i Krapnjanja, počeli su je sreda uništavati. Nadležni bi organi morali budno paziti, da se ovakove radnje izvode pod izvjesnom kontrolom, jer ćemo na ovaj način ostati i bez ono malo zelenila, što opažamo uz obalu.

Zagrebački Zbor. Prijavnice za proljetni veliki sajam u Zagrebu, koji se obdržaje od 27. IV. do 5. V. 1924 već se razasijaju. Mogu se dobiti u uredu Zagrebačkog Zbora, Martićeva ulica. Do sada je stigla koja stotina prijavnica za sudjelovanje na sajmu. Kod doznake mjesta najprije dolaze u obzir domaći producenti.

Porota. Dne 9. o. mj. vodila se rasprava proti Todore Kotaraš žene Miline iz Kovačića radi zloč. prevare. Bila je riješena. Dne 10. o. mj. proti Filipa Lačić Ivanova i Ivana Lačić pok. Ante iz Razvoda radi zločina krađe. Bili su oba optuženika riješeni. Dne 12. ov. mj. proti Petar Stojanović pok. Mate i Mate Stojanović Petrova iz Miljevacca te Mate Duvnjakpk. Bernarda iz Čitluka radi zloč. krađe i prevare. Mate Duvnjak bio je riješen, a prva dvojica priznati krivim kao u optužnici i osuđeni svaki na tri godine teške tamnice. Dne 14. o. mj. proti Stojke Gulan pok. Antuna i Luke Gulan Tomina iz Galovca radi zloč. po § 125. kz. Oba su optuženika bili riješeni. Dne 15. o. mj. vodila se je rasprava proti Bralić Petra Šimina i Petra Režan Antina iz Bibinja radi zloč. otmice. Bralić Petar bio je priznat krivim i osuđen na dva mjeseca teške tamnice, a Petar Režan riješen. Ovo porotno zasjedanje svrši se danas.

Invalidske marke. Odobrenjem Ministarskog Savjeta Središnji Odbor Udruženja Ratnih invalida dobio je pol milijona invalidskih maraka. Na markama je izrađena kosovka djevojka prema crtežu akademskog slikara g. Predića. Preko tih maraka otisnuti su inicijali Udruženja ratnih invalida. Marke su neobično lijepo izrađene te kao filatelistička rijetkost predstavljaju veliku vrijednost. Prodavat će se po cijeloj zemlji na invalidske dane uz cijenu od 2 dinara skupa sa dopisnom markom.

Pošta Žegar preotvorena je danom 4. oktobra 1923.

Brzovav u Privlaci otvoren je danom 29. listopada t. g.

Hrvatski Radiša - Zagreb, Trg N. 4 — potražuje dječaka: bačvara 2, brijača 4 bez odijevanja, čarapara 3, četkara 2, gostioničara 8, klobučara 1, krznara 2, lončara 6, medičara 6, mlinar 20, opančara 8, pekara 50, slastičara 6, sitara 1, staklara 6, užara 10, vrtlara 10, poljoprivrednika 20 i za tvornicu glazbala 2.

Poljskim državljanima poljsko poslanstvo u Beogradu stavlja do znanja, da svi bez izuzetka, boraveći u inozemstvu moraju imati poljske inostrane pasoše. U tu svrhu imaju se obratiti najbližemu poljskom konzularnom uredu.

Brzovavni ured u Neumu zatvoren je 1. ov. mj. a istovremeno otvorena brzovavna stanica Topolo.

Najmuvna kućarina za g. 1923. Mjesna poreska vlast dovršila je odmjerenje najmuvne kućarine za g. 1923. Porezni iskaz bit će izložen kod iste vlasti i Poreznih ureda u Skradinu i Tijesnom od 10. do 25. ov. mj. Propis ovog poreza postaje pravomoćan izminućem toga roka.

Slučaj bjesnoće pasa. Uza svu promjenu temperature na hladno zadnjih dana ugrizeno je više osoba od bjesnih pasa. Kako nije bilo moguće ustanoviti koji su to psi, kot. poglavarstvo izdalo je naredbu, kojom naređuje, da se imaju ubiti svi psi i mačke osim u nekim, u naredbi predviđenim slučajevima. Kako je bilo skrajno vrijeme, da se izda ovakova jedna naredba, građanstvo je sa odobravanjem istu primilo.

Plemeniti primjer! „Uboškom Domu“ ovoj humanitarnoj ustanovi za razne potrebe dođoše u susret izvanrednim doprinosima: Uprava „Javne Dobrotvornosti“ u Šibeniku sa din. 2000; prof. Antun Bradanović prigodom obljetnice smrti blagopokojne svoje supruge din. 50, Marko Laurić din. 20, Mirko Graovac din. 10. Bože đaj, da se i drugi ugledaju u ovaj lijepi primjer, a darovateljima uprava društva najljepše zahvaljuje.

Doprinosi „Uboškom Domu“. Da počaste uspomenu Mihovila Letice: Jerolim Defilipis din. 200; Obitelj Bontempo, Kaleb Tino po din. 25; Ing. Ante Plančić, Milić-Štrkalj Ivan po din. 20; Krno Buzolić, dr. Julije Gazzari, Šimun Burić drž. odv. Juras Milan po dio. 10. Da počasti uspomenu Ivana Pilića: Oršula Kusmanić din. 50. Da počasti uspomenu Perke ud. Baranović: Frana Trinaestić

din. 20. Da počasti uspomenu Enrika Bugijanesi: Nika Milin din. 20. Da počaste uspomenu Đeme ud. Petrić: dr. Hektor Meichner din. 50, Oskar Ivon Bilić din. 20, dr. Julije Gazzari, dr. Kažimir Pasini po din. 10. Da počaste uspomenu Josipa Karadžole: obitelj pok. Ive Karadžole din. 50; Frana Trinaestić, Marko Stojić, Tome Baranović po din. 20; Božica ud. Berović, Josip Tambača, Ive Gojanović pok. Jose, Vladimir Kulić, Jere Baranović-Bakuta po din. 10. — Uprava ove humanitarne ustanove najljepše blagodari svim plemenitim darovateljima!

Novi red putničkih vlakova
Šibenik — polazak u 7:26 i 18:14,
Perković — dolazak „ 8:25 i 19:25,
„ polazak „ Split „ 8:54 i 19:55,
„ „ Knin „ 9— i 19:50,
„ „ Šib. „ 10: h i 20:05,
Polazak iz Splita u 6:25 i 17:15,
Dolazak u Split „ 10:57 i 22:01,
Polazak iz Knina „ 6:15 i 17:24,
Dolazak u Knin „ 11:17 i 21:59.
Mješovit vlak 4381/4376 sa polaskom iz Šibenika u 14 časova ukida se. Vlak 4313/4314 sa polaskom iz Šibenika u 18:14 ne zadržava se na stajalištu „Primorski Sv. Juraj“.

Športske vijesti,

Glavna godišnja skupština Split-skog Plivačkog Podsaveza Jugosl. Plivačkog Saveza u Zagrebu. Dneva 30. oktobra t. g. održala se je u prostorijama Jug. Čitaonice u Splitu glavna godišnja skupština Splitškog Plivačkog Podsaveza. Istoj su prisustvovali odaslanici J. S. K. „Baluni“, J. P. K. „Firule“ i J. P. S. K. „Gusar“. Nakon referata I. tajnika, blagajnika i nadzornog odbora, koji su jednoglasno bili prihvaćeni, bila je izabrana za poslovnu godinu 1923/1924 ova uprava: predsjednik Dr. A. Grgin, podpredsjednik Dr. Silvije Bulat, I. tajnik Dr. Gjadrov, II. tajnik P. Serić, blagajnik Vl. Bego, odbornici: Vjek. Ozrečić, Milan Dešković, kap. T. Gabelić, V. Zuppa i Vl. Bučan, zamj. odbornika K. Jakaša. Tehnički referent: inž. Kodl. U nadzorni odbor ušli su: Dr. I. Karaman i R. Nonveiller.

Ponuda

za sjeme od buhača. Tko želi oabaviti, neka se obrati na adresu!

Marko Graovac, trgovac - Rogoznica.

Komptoirista traži namještenje u žitarskoj ili vinskog radnji. Adresa u upravi lista.

DROGERIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naečala — Cvikera,
Izvršuju svaku izradbu po okul. liječničkom propisu
Primaju se popravci.

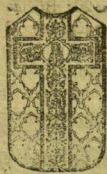

INGER šivači strojevi

— na cijelom svijetu poznati su kao najbolji. —
Podružnice i zastupstva u svim mjestima.
Centrala za državu S. H. S. Zagreb, Marulićeva ul. br. 5. II. kat.
Filijala Šibenik, Široka ulica.

Josip Neškudla i drug tvornica crkvenih paramenta i pribora

JABLONÉ - Čehoslovačka.

Preporuča se svim svećenicima za nabavu svih u tu struku spadajućih predmeta, kao misne haljine, pluvijali, crkveni i društveni barjaci, kaleži, ciboriji, monstrance, kipovi, križni putevi i t. d., u kojoj god izradbi i cijeni.

Misne haljine iz teškog svilenog damaska, križevi izvezeni u svilu, svilene i zlatne porte od Din. 1500 unaprijed.

Stara crkvena odijela popravljaju se strukovnjački. Kaleži i ciboriji pozlaćeni u vatri od Din. 300 unaprijed. Za solidnost tvrte jamče nebrojene zahvalnice i 110 godišnji opstanak tvrte. Na sve upite odgovara odmah i predlaže uzorke

J. NEŠKUDLA - LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 25.

Lida

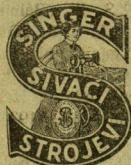
*toaletni sapun
je dobar i
uvijek jednako
dobar.*

Zemljoradnici

koji ne mogu dobiti putne isprave radi prepunjene kvote za Sjedinjene Države Amerike neka se obrate na zastupnika CANADIAN PACIFIC g. Lazar Piroški u Šibeniku kod Težačke Zadruge, gdje će dobiti besplatno sve informacije i moći će putovati bez poteškoće u KANADU kamo im sama Kanadska država jamči za posao.

AMERIKANSKI I ENGLESKI

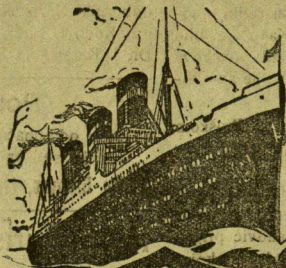
Singer šivaći strojevi

Singer igala i doknadnih dijelova
Singer ulja konca, svile i t. d.

Vlastita mehanička radiona
Prodaja na otplatu
Singer šivaći strojevi Bourne & Co. New-York
Centrala za S. H. S.
ZAGREB, Marulićeva ulica broj 5.

Podružnice: Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar i Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Maribor, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zajčar i Štip. - Zastupstva u svim većim mjestima.

Parobrod "LEVIATHAN"

59956 Br. Reg. tona
Najmoderniji, najveći i najluksuzniji oceanski parobrod. Najveći napori znanosti, snage kapitala i pronalaznog duha utjelovljeni su u ovom čudesnom parobrodu. — Neprisposobiva udobnost u svim razredima.

„Prva vožnja u New York na 7. augusta, 1923, zatim 28. augusta 18. septembra, 8. oktobra, 29. oktobra itd. svaki treći tjedan utorkom iz Southamptona — Cherbourga. — Sve pobliže kroz dole naznačene adrese.“

BREMEN — NEW YORK

izravna veza sa sjajnim američkim vladinim parobrodima. — Nenadkriljivi na udobnosti, čistoci i izvrsnoj opskrbi. — Brzi i sigurni brodovi.

„George Washington“ „President Fillmore“ „President Harding“
„President Roosevelt“ „America“ „President Arthur“

Zahtijevajte pobliže upute i plovidbenu listinu broj 234.

Zgodna prilika za otpremu robe

UNITED STATES LINES

Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:
Beograd, Palata Beogradske Zadruge.

PAPIRNICA GREGO RADIĆ

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

Prodaja školskih potreština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

Posluga brza i solidna.

Cijene umjerene!

Sva je kršćanska kultura danas na katoličkoj štampil!

RATAR D. D.

Veletrgovina gospodarskim potreštinama i proizvodima
Zagreb

PODRUŽNICA: SUŠAK

Tvornička ulica broj 15.

Telefon 14-59 Interurban 15.

Brzajavni naslov: „RATAR-SUŠAK“ dobavlja sa svog skladišta na Sušaku, Bakru najpovoljnije:

BRAŠNA, ŽITARICE, KOLONIJALNU ROBU, 16% SUPERFOSTAT, 18% THOMASOVU DROZGU, 40-42% KALIJEVU SOL, 12-15% KAINIT I VAPNENI DUŠIK.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov *Gospobanka*.
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva
preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.